

INTERNETOVÝ HOSTING (WEBHOSTING) A DOMÉNOVÉ SLUŽBY

Juraj Vaculík* Emil Fraštia*

V tomto príspevku sa skúsime pozrieť na tému, či sa oplatí mať webovú prezentáciu, koľko úsilia, a v konečnom dôsledku aj koľko finančných prostriedkov to bude stáť. Bežná prax je poskytnutie balíčka služieb prevádzkovateľa zadarmo, v niektorých prípadoch až na niekoľko mesiacov.

Internetovým hostingom sa rozumie zabezpečenie takej služby, aby web – stránka (tiež ako „www stránka“) klienta mala svoj vlastný internetový priestor na príslušnom serveri. Poskytovateľ teda zabezpečí, aby sa web stránka používateľom internetu otvorila po kliknutí na jej internetový odkaz (doménu).

Mnohí používatelia sa už zaoberali otázkou, ako si zabezpečiť vlastnú doménu spolu s webovým priestorom. Neraz ich odradila náročnosť pochopenia nevyhnutných krokov, ktoré vedú k úspešnému správkovaniu doménového mena a servera.

V zásade môžeme rozdeliť skupinu používateľov do troch skupín. Prvou sú počítačoví nadšenci, ktorí chcú svoju tvorbu prezentovať na internete. Pre túto skupinu používateľov väčšinou postačí vyhľadanie nejakého webového servera, ktorý poskytuje služby webového priestoru zadarmo. Tento krok je veľmi jednoduchý, pretože veľa používateľov má zriadenú e-mailovú schránku. Spolu s e-mailovou schránkou sa obyčajne dá použiť aj internetový priestor na rovnakom serveri, no o tom nie každý vie alebo to málokto využije. Medzi takéto servery patrí napríklad aj Atlas. Registrovanie takejto domény je veľmi jednoduché, stačí zadať potrebné osobné údaje, názov sídla a v priebehu pár minút máte zaregistrovanú doménu, väčšinou tretieho stupňa (v tvare nieco.mojweb.sk alebo www.nieco.mojweb.sk). Napriek podmienkam registrácie sa dá považovať takáto registrácia za anonymnú vzhľadom na formu poskytnutých inicializačných údajov. Poskytovanie technickej podpory pri takomto type využívania hostingových služieb je na veľmi nízkej úrovni, väčšinou je nulová. Bežná prax je komunikácia cez e-mail, aj to v mnohých prípadoch len cez formulár na stránke poskytovateľa. Praktické skúsenosti potvrdili malú hodnotu informácií, ktoré sme takýmto spôsobom získali. Dlhodobá funkčnosť serverov je takisto diskutabilná, rovnako aj ich rýchlosť a dostupnosť. Takéto riešenie nie je v žiadnom prípade vhodné na využívanie priestoru ako úložného servera na download. Poskytovateľ totiž môže poskytované služby kedykoľvek zrušiť. Na druhej strane mnoho tzv. freeserverov poskytuje aj technológie ako PHP skriptovanie MySQL alebo aj ftp prístup. Daň za všetky poskytnuté výhody je reklama, vložená buď na každú, alebo na úvodnú stránku. Takže takýto spôsob prezentácie nepovažujeme za vhodný pre serióznych záujemcov, no pre úplnosť sa uvádza.

Zaujímavejšie možnosti služieb serverov rozoberieme v druhej skupine. Túto skupinu používateľov tvoria malé firmy alebo živnostníci. Základnou otázkou je to, či sa im oplatí

* doc. Ing. Juraj Vaculík, PhD, Žilinská univerzita, fakulta PEDaS, katedra spojov,
e-mail: juvac@fpedas.utc.sk

* Ing. Emil Fraštia, SPP Žilina,
e-mail kennybike@post.sk

investovať prostriedky do vytvorenia internetovej prezentácie. Stáva sa často, že malé firmy používajú „konzervatívnejšie“ investovanie finančných prostriedkov, a to do reklamy v najrôznejších periodikách, či už v inzertných novinách, alebo regionálnych denníkoch. Podľa prepočtov a skúseností vychádza internetová reklama lacnejšie ako pravidelná inzercia. Málokto si však tento fakt uvedomuje. Internetová reklama je totiž dostupná komukoľvek a kedykoľvek.

Treťou skupinou sú veľké spoločnosti. Táto situáciu je zložitá z hľadiska šírky problematiky. Veľké spoločnosti vyžadujú časté konzultácie, technickú podporu na vysokom stupni a predovšetkým hlbokú vstupnú analýzu.

Ako vyberať vhodný server

Do úvahy pri výbere servera poskytujúceho diskový priestor treba vziať formu mesačného downloadu z vlastných stránok. Ten je totiž neraz limitovaný. Okrem tohto limitu sa objavujú aj limity v uložení rôznych typov súborov s rozličnými veľkosťami. Prevádzkovatelia sa tak chránia, aby sa z ich servera nestal downloadový server, napr. hudby MP3. Freeserver.sk napríklad nepovoľuje prevádzku on-line chatu. Popri službách hostingu sa dajú využiť aj služby webového dizajnu, čo je vlastne vytvorenie webového sídla. Podľa kvality jednotlivých serverov a ich podpory v tomto smere sa naskytujú rôzne možnosti z technickej stránky. Na výber sú potom rôzne technológie použité na stránkach. Okrem často žiadanej podpory prvkov Flash na stránkach sa dá priplatiť aj za vytvorenie stránok používajúcich databázový systém, postavený napríklad na MySQL v spojení s PHP. Pri ponukách rôznych firiem ohľadne webového dizajnu je orientačná suma v ráde niekoľko tisíc korún u tých tvorcov, ktorí vám vytvoria sídlo aj s prvkami CSS, resp. stránky v XML a inom jazyku. Cena sa môže zvýšiť za počet dokumentov, resp. za rozsah webového sídla, obrazové doplnky nevynímajúc. Každopádne presná cena sa dá určiť výlučne po dohode s tvorcom.

Mnoho webhostingových serverov poskytuje aj možnosť aktívnej spolupráce s tvorcami stránok, ktorí svojim klientom umožňujú prostredníctvom nich zaregistrovať aj doménu. Systém funguje na províznom platení za určitý okruh služieb, ktorý poskytuje daný prevádzkovateľ.

Pri objednávkach služieb treba zohľadniť aj možnosť rozširovania do budúcnosti. Existujú servery, ktoré majú fixne stanovené možnosti služieb a poskytujú ich v tzv. balíkoch. Tie odrážajú základné rozdelenie služieb podľa náročnosti používateľa. Rozdiely nie sú len vo veľkosti priestoru na serveri, ale aj v počte e-mailových schránok. Existujú však aj webhostingové servery, pri ktorých možno rozširovať poskytované služby. Používateľ si vyberie tie, ktoré potrebuje, a neskôr si môže nechať zväčšiť diskový priestor alebo pridať podporu skriptovacích jazykov. Prevádzkovateľ servera informuje o cenách každej služby na svojich stránkach. V tejto súvislosti si treba vybrať, na akej platforme beží server poskytovateľ a webového priestoru (Microsoft Windows, rôzne distribúcie Linuxu).

Pre úplnosť uvádzame aj možnosť využitia iných než webhostingových služieb. Ide napríklad o služby, ako je registrovanie domény vrátane správy záznamov DNS na svojej doméne. Týmto si potenciálny uchádzač o doménu môže zaregistrovať jej názov vrátane poplatku u poskytovateľa za správu záznamu DNS. Takisto sa dá nastaviť presmerovanie na vlastný server alebo na inú adresu. Rozdiel medzi presmerovaním je v tom, že danú doménu môžete neskôr využiť na prevádzkovanie stránok na inom serveri. Výhodou tohto riešenia je aj technické zabezpečenie, pretože využívate jednu zo služieb profesionálnych platených serverov, čomu zodpovedá aj príslušná technická podpora a garancia nepretržitej prevádzky. V rámci presmerovania sa dá využiť aj tzv. URL masking. Pomocou neho zabezpečíte, že ak používateľ zadá vašu internetovú adresu, ktorá v skutočnosti odkazuje možno na nejaký

freehostingový server, tá bude utajená a zostane v prehliadači zobrazená pôvodne zadaná adresa.

Pre tých, ktorí vyžadujú e-mail a nepotrebujú webový priestor alebo už majú iné riešenie, sa dá zriadiť služba poskytovania e-mailu. Tu používateľ dostane diskový priestor, napríklad 100 MB na e-mail, a možnosť spravovania e-mailových schránok. Niektoré servery majú obmedzený počet e-mailových schránok, niektoré poskytujú neobmedzený priestor vrátane tvorby aliasov.

Zohľadniť treba aj poskytované protokoly, prípadne možnosť použitia šifrovania. Výhodou takéhoto riešenia je aj možnosť prístupu cez rozhranie internetového prehliadača v prípade, že nemáte práve k dispozícii počítač s konfiguráciou e-mailového klienta.

Pri výbere poskytovateľa či už webového, alebo e-mailového priestoru sa zaujímajte aj o to, akým spôsobom sú chránené vaše dáta pred vírusmi, prípadne či je dostupný aj spamový filter na strane servera. Technická podpora aj tu zohráva dôležitú úlohu, sú aj produkty bez takejto podpory, pre začiatočníkov ich však určite neodporúčam. Cenové rozdiely sú zanedbateľné a pri produktoch s technickou podporou sú v rámci balíka aj ďalšie výhody (väčší diskový priestor, väčší počet e-mailových schránok), takže poplatok za podporu sa stratí v cene celého balíka. Ako príklad môžeme uviesť cenu rádovo desiatky korún na mesiac za 100 MB priestoru na 10 e-mailových schránok s úplnou technickou podporou na serveri Forpsi. V prípade, že by vám nestačil uvedený počet schránok, dajú sa za príplatok objednať ďalšie.

Z marketingového alebo technického hľadiska bude pre mnohých dôležitá aj funkcia doménového koša. Ten zabezpečí, že e-mail prijímané na viacerých adresách vašej domény sa budú prijímať do jednej schránky.

Zaujímajte sa o cenu za poskytované služby z dlhodobého hľadiska. Nie je vhodné pozerieť sa na vstupné poplatky alebo na poplatok za najlacnejšiu alternatívu hostingu, keď následne zistíte, že neobsahuje pre vás nevyhnutné služby. Objednávanie ďalších alebo zmena predplateného balíčka môže priniesť ďalšie starosti. Dôležitá je aj informácia, aký priestor je rezervovaný na e-mail.

Technická podpora

Rozoberme teraz kvalitu technickej podpory ostatných serverov. Či už zastupujete väčšiu, alebo menšiu firmu, prípadne ste živnostník, určite budete vyžadovať kvalitnú technickú podporu. Napríklad Freeserver.sk poskytuje technickú podporu len prostredníctvom fóra (forum.freeserver.sk), čo je dosť nevyhovujúce. Každý rieši špecifické problémy a nie vždy je vhodné, aby ostatní používatelia vedeli, aký problém riešite. Iné je to pri profesionálnych serveroch s možnosťou využívania telefonической alebo e-mailovej podpory s dobrou reakciou zhruba do 3 hodín, niekedy aj skôr. Treba si uvedomiť, že každá nefunkčnosť stránky alebo neskorá reakcia je na úkor vášho poplatku za služby, ktoré nemôžete využiť. Zmluvné podmienky vo všeobecnosti hovoria aj o tom, že technická podpora, ktorá je poskytnutá za kratší čas ako 24 hodín, nie je porušením zmluvnej povinnosti. Teda závisí to už len od serióznosti, možností a profesionality prevádzkovateľa vášho priestoru. Niektoré servery umožňujú informovanie o udalostiach súvisiacich s prevádzkou cez RSS.

Ako sme už spomenuli, platený webhosting poskytuje služby na podstatne vyššej úrovni ako bezplatný. Prvý krok, ktorý treba spraviť, je výber poskytovateľa služieb diskového priestoru na základe vašich kritérií. Teda je zbytočné zakúpiť si kompletný balík najrôznejších služieb s priveľkým diskovým priestorom, ak patríte medzi živnostníkov, ktorí sa chcú zviditeľniť cez internet. Platenie môže prebiehať formou internet bankingu. Táto forma urýchljuje prevod a následné spustenie diskového priestoru a domény. Zväčša sa platí

na rok vopred, i keď pri niektorých riešeniach sa dá zvoliť aj štvrtročná alebo polročná platba, no to už nie je cenovo také výhodné.

Registrovanie domén

Po zvolení poskytovateľa služieb si treba vybrať ešte registrátora domény, pretože samotná doména a to, kam vašu internetovú prezentáciu uložíte, sú dve rozdielne veci. Teda nestačí zohľadniť ročnú platbu za priestor, ale ešte k tomu treba pripočítať ročnú platbu za vedenie vybranej domény. Ceny jednotlivých domén (.sk, .cz, .com, .net, .biz, .info, .org...) sa môžu mierne odlišovať, no môžeme uviesť cenu v rozsahu 400 – 600 Sk bez DPH za doménu .sk. Niektoré domény sa dajú rezervovať aj na desať rokov (napríklad .com, .sk), iné len na jeden rok (napríklad .pl, .li). Registrátorov je nespočetné množstvo, o čom sa môžete presvedčiť na stránke www.sk-nic.sk.

Webhostingový server môže poskytovať zároveň možnosti u svojho registrátora. Napríklad Freeserver.sk nepožaduje platbu za diskový priestor, no treba sa zaregistrovať cez registrátora, ktorý je uvedený na ich stránke (www.registrator.sk). V inom prípade môžete mať doménu kúpenú aj pol roka a vôbec nemusíte mať sprevádzkovanú internetovú prezentáciu.

Keď sa rozhodnete len pre diskový priestor, stačí si zvoliť poskytovateľa. Po odoslaní potrebných údajov na zadanie registrácie treba čo najskôr uhradiť zväčša ročný poplatok za doménu. U iných poskytovateľov sa môže postup meniť. Najprv treba zaregistrovať doménu, až potom vybrať balíček služieb, ktorý vám vyhovuje. V prípade, že je doména obsadená, čo sa dozviete ešte pred povolením ďalších registračných krokov, systém poskytne rôzne alternatívy neraz aj s cenovými prehľadmi.

Treba ešte upozorniť, že aj v zdanlivo jednoduchých krokoch môžu nastať komplikácie, hlavne ak chcete meniť registračné údaje. Jednoznačne je výhodnejšie pre tých, ktorí sa chcú stať v blízkej budúcnosti živnostníkmi, aby tak najprv spravili, až potom registrovali doménu, samozrejme, už s vyplnením údajov na internetovom formulári ako živnostník. Neodporúča sa registrovať sa ako fyzická osoba nepodnikateľ s tým, že napríklad o mesiac po získaní živnosti budete žiadať o preregistráciu. Po odoslaní vyplneného formulára na internetovej stránke nám príde poštou rámcová zmluva. Zatiaľ je pre nás doména len dočasne zaregistrovaná, ešte nie je naša. Po podpísaní rámcovej zmluvy a jej odoslaní registrátorovi sa spustí trvalo prevádzka našej domény.

Pri registrácii sa uzatvára rámcová zmluva na neurčitý čas. V nej sú zakotvené podmienky o držaní domény. Zmluva neobsahuje podmienky o povinnosti držať funkčnú doménu. To už je úlohou registrátora a zväčša aj poskytovateľa webového priestoru. Pri registrovaní fyzickej alebo právnickej osoby treba dodatočne poslať aj príslušné overené doklady na adresu registrátora, ak sa nedajú potrebné informácie zistiť z internetu. V zmluve sú, pochopiteľne, aj podmienky morálneho charakteru, ktoré hovoria o neposkytnutí služieb pri registrácii domény v rozpore so zásadami slušnosti.

Trend do budúcnosti

Jednotlivé servery poskytujú množstvo služieb a rôznych konfigurácií balíčkov. Neexistujú jednoznačné odporúčania, ktorý server si vybrať a ktorý radšej nie. Ako bolo už spomenuté, je dôležité dbať na základné veci, ako je technická podpora, rozšíriteľnosť a cena daných služieb, aby sa vám v budúcnosti nestalo, že sa vám pri nevyhnutnom rozširovaní služieb predraží celá prevádzka stránok. Do budúcnosti sa očakáva trend zvyšovania kapacity webového priestoru, ako aj priestoru na elektronickú poštu, väčšie prenosové limity, ale aj

veľa služieb, ktoré sa zo súčasného stredného segmentu posunú na základný segment služieb a nebudú tak výsadou drahších riešení..

Literatúra

- [1] BRUCKNER, J., VOŘÍŠEK, J: Outsourcing informačních systémů. Ekopres, Praha, 1998. ISBN 80-86119-07-06.
- [2] VOŘÍŠEK, J., PAVELKA, J., VÍT, M., a kol.: Aplikační služby IS/ICT formou ASP. Grada Publishing a.s., Praha, 2004. ISBN 80-247-0620-2
- [3] MADLEŇÁK R.: Elektronický obchod, skriptá, EDIS Žilinská univerzita 2004, ISBN 80-8070-192-X,
- [4] BLASKOVITS, P.: Outsourcing: prevádzka podnikových aplikácií - ASP. In: PC Revue, Bratislava, Digital Visions, s.r.o. a PERFEKT, roč.XII, 2004, č.2, str.133. ISSN 1335-0226.
- [5] REITER, M.: Webhosting a doménové služby. In: PC Revue, Bratislava, Digital Visions, s.r.o. a PERFEKT, roč.XIII, 2005, č.8, str.106. ISSN 1335-0226.